

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IESE ÎN FIECARE ȘI.

Pe unu anu 12 fior., pe şese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România și străinătate:

Pe unu 36 fr., pe şese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

N° 131.

ANULU XLVII.

Sâmbătă 28 Iulie (9 August)

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seră garmonă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sorisorii nefrancate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrăimită.

1884.

Brașovu în 27 Iulie (8 August).

De unu siru de ană încocice mai în fie-care ană ne anunță firul telegrafic pe timpul acestei întîlnirea împăraților Austro-Ungariei și a Germaniei. Totdăuna aceasta veste e acompaniată de corul oficioșilor noștri, cari cântă imnuri de bucurie serbându acestu eveniment ca o nouă garanție pentru pacea monarhiei și a Europei.

Si în anul acesta betrânlul împărat Wilhelm a visitat și a îmbrățișat pe împăratul Francisc Iosif la Isl. Însă întîlnirea de eri a celor doi împărați, deși nu mai era ceva nou, a fostu urmărită c'unu interesu multu mai viu de lumea politică și diplomatică și s'a pututu observă, că mai alesu în unele cercuri din monarchia noastră ea a deșteptat unele îngrijiri, cari până acumă nu esistau.

Interesarea a trebuitu să crească într'unu momentu, când constelațunea politică, după nereușita conferență egipcenă, pare a fi în ajună de a se schimbă; ea îngrijirile sunt întemeiate în lipsa de orice informație asupra scopului negoțiilor dela Isl, pentru cari au fostu anume chiamați acolo ministrul nostru de externe și ministrul președinte unguresc.

Ce caută d-lu Tisza la Isl? Cestiunea aceasta o vedem multu ventilată. Mai tóte foile maghiare sunt de părere, că la întrevaderea de eri, a împăraților a trebuitu să se tracteze și de-o cestiune, care privesce directu Ungaria, căci la din contră nu ar fi fostu reclamată prezența ministrului-președinte unguresc.

„Privim cu îngrijire spre Isl — dice Pesti Naplo — Acolo se pregătesce ceva, căci au fostu chiamați și miniștrii: Kalnoky și Tisza Kalman. De sigură că la ceea ce se prepară este de lipsă și învoirea parlamentelor monarchiei noastre. De pildă anecsiunea Bosniei. Séu poate vr'unu tractat internaționalu polițienesc pentru urmărirea nihilistilor, socialistilor, irredentistilor, anarhistilor și altoru secte revoluționare.”

„Ori dóră altceva se pregătesc?”

„Întîlnirei împăraților la Isl a premiersu conferență archiducelui Albrecht cu ambasadorul rusec și germanu și cu ministrul de externe. După aceea în totă graba a călătorit comitele Kalnoky la Isl și a raportatul Maiestății Sale despre decursul conferenței. În urma acestei o fostu chiamat și Tisza la Isl. Se pare că politica sănătei alianțe vrea să reînvie. Alianța germană era și a degenerat în alianța rusescă și miniștrii suntu citate dinaintea împăraților, pentru ca se fie însărcinat cu executarea hotărîrilor lor!”

„Peste pușinu va eși iepurile din tufă și vomu să atunci, ce au promisu miniștrii. De altă dată sunu salutat cu bucurie întîlnirea ca semnul alu prelungirei păcei și alu prieteniei cu Germania, dăr acum împărații negoțiază și acesta este periculosu pentru pace.”

Așa se exprimă organul opoziției moderate. Celealte șaiare combinăză eară și în felul lor, dăr tóte exprimă temeri și îndoeli de cele ce se petrec. Unele găsesc, că mante de plecarea lui Tisza nu s'a fănutu consiliu de miniștri în Peșta și deducă de aici, că trebuie că să fierbe ceva în secretu, ca atunci să a fostu vorbă de ocuparea Bosniei. Numai șaiare guvernamentale redică pe stăpânul lor pînă în alu săptelea ceriu și voru să descrie lorul astfelui ca și când fără Tisza nu s'ar pute face nimică. Refrenul corului servilu

este: Patria maghiară poate fi liniștită, căci și Tisza a fostu de față....

Nu scimă, deu, decă va fi aşa de ușoră a liniști poporele din imperiu cu asemenei osanale oficiose. Poporele, sunt pășite și nu mai credă aşa ușoră. Pentru ele din tóte eventualitățile e sigură numai aceea, ce-o accentuează fórtă nemerită „Egyetértés“ că adecă la Isl nu s'a tractată despre modul cum să se micșoreze dările cele apăsatore, ci mai curându ne putemu aștepta că să voru sporă.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.“)

Isl, 8 August. — M. Sa a adusu eri pe împăratul germanu la prânzul ce s'a datu la 2 ore. După ce s'a despărțit de regina, monarchii s'a dusu la gară. Împăratul germanu a plecatu la 3½ ore. Monarchii s'a sărutat și s'a îmbrățișat de repește ori.

Versailles, 8 August. — Propunerea lui Mirrianis, de a se amâna congresul până la 25 Octombrie, a fostu respinsă. Desbaterea generală a începutu.

Roma, 8 August. — În noaptea de 7 August au fostu la Roma, Frascati și Albano două cutremure cu detunătură înăbușite. Pagube nu s'a ivită nicări. Alaltaerii au fostu în Pancolieri și Varignano câte unu mortu de coleră. În lazaretul din Varignano a murit unu marinăru de coleră.

Toulon, 8 August. — De alaltaerii dimineață au fostu în Toulon 5 și în Marsilia 6 morți de coleră. Câteva casuri isolate s'a ivită și în diferite localități din sudu.

Viena, 7 August. — Ucigașul și anarchistul Stellmayer, după ce sentința de moarte s'a confirmat de tóte instanțele, va fi executată mâine dimineață.

CRONICA DILEI.

Mâne, Sâmbătă, în 9 August, capela orașenescă va cântă, de va fi vreme frumoasă, în „Schützenhaus“. După cererea publicului se va cântă și potpouri-ul, Călătoria prin Europa.

Comitetul instituitu pentru primirea Maiestății Sale la Aradu a hotărît modul, în care să se facă primirea. Se voru constru trei arcuri de triumf și séra ceteata va fi iluminată. Piața principală va fi iluminată în două locuri de căte unu sôre electrică. Împăratul va vizită și institutele publice.

La manevrele de pe câmpul Marchei voru luă parte corpul alu 5-lea și alu 10-lea. Celu dintâi constă din 40 batalioane, 3½ companii, 32 escadrone, 16 baterii și stă sub comanda baronului de Cathy; alu doilea constă din 43 batalioane, 1½ companii, 32 escadrone, 18 baterii și e pusă sub comanda baronului de Stubenrauch.

Studenții nășudenii dela școalele mai înalte voru aranjă la 18 August st. n. unu „Balu academic“ în sala hotelului „Rahova“ din Năsăud. Venitul e destinat crearei unui fond pentru studenții academic séraci. Ofertele mărinimose se voru cuită pe cale diaristică.

După informările unui șaiar din Budapesta, ministrul-președinte Tisza ar fi fostu directu invitat de M. S. Împăratul să mărgă la Isl, ca să fie de față la întîlnirea împăraților. Din partea curții i s'ar fi rănduită și nisice odăi în hotelul „Post“ de acolo. Mercuri ministru-președinte a sositu la Isl.

In Sümeg s'a distrusă — de cine nu se scie —

porțile unui cimitiru ovreesc și trei petri de pe morintă. »Pester Lloyd« numește întemplarea acesta unui atentat împotriva cimitirului ovreesc!

Primarul orașului Königgrätz ar fi primitu — după cum se telegrafizează din Praga — dela comanda corpului alu 4-lea de armată, unu decretu, prin care împăratul ar concede părăsirea fortăreței și dărimearea parțială a șanțurilor. Königgrätzul nu mai este de lipsă să trăea de punctu întăritu alu împăratiei.

In călăoria sa la Belgradu, M. S. regele Carolu va fi însoțită de generalul Fălcianu.

Patriarchul Angelici a fostu primitu de părechia regală din Belgradu în modu strălucit. In grădina de iarnă a nouui castel regală s'a datu unu prânz, la care Patriarchul ședea de-a dréptă regelui. Regele Milanu ridică unu toastu, în care salută pe înaltul őspe bisericescă ca pe succesorul acelor patriarchi, cari în dilele cele mai triste ale poporului sârbescu, sub scutul și bunăvoie nobilului domitoru alu casei habsburgice, au luminat poporul sârbescu și au aședat biserica ortodoxă pe o basă tare.

Carpații din Craiova scriu: Secerisul aprópe terminat u urmă cu activitate prin tóte părțile. In genere, recolta e forte satisfăcătoare, atâtă in privința cantitativă cată și calitativă. Porumbul continuă a fi pré frumosu, in genere și promite cea mai frumosă recoltă. O singură plorie însă totu se mai necesită, și apoi totul va fi asigurat.

Diarul „Ecoul Severinului“ dice, că s'a primitu nnu ordinu la prefectură, ca să înființeze unu serviciu de inspecție călătorilor ce vinu din susul Dunării; in lipsa unui localu specialu, prefectura a cerut la ministeru să-i dea cantorul liniei ferate in apropiere de debocaderu, séu serviciul inspecții să se facă pe bordul unui slepă cum a fostu și altă dată.

Același șaiar afă, că comisiunea de delimitare a fruntarielor intre România și Austro-Ungaria, la plaiul Vulcanu, intre Mehedinți și Gorj, a întempinat reclamație din partea moșnenilor Costeni susținută de unu hrisovu din timpul lui Mateiu Basarabu, prin care dovedescu, că trei munți ce suntu astăzi cotropiți de Ungur, aparțină României. Delegații Ungur au propusu pace inapoiindu României doi munți, éră unul să aparțină Ungariei. Comisiunea română a protestat dicensu, că nu va cedă nică unu degetu din teritorul României. Co misiunea a plecatu spre Verciorova, unde se pretinde, că sunt călării mai mari din partea Ungariei.

Farul Costanței desminte scirea, că Musulmanii ar fi emigrându din Dobrogea, speriați fiindu de concentrarea recruiilor. Emigrarea loru se face acum in mai mică măsură, decătă ori când. Se poate chiar dice, că a incetat cu totul.

Opinca scrie: Eri a apărut o enciclică a P. S. Mitropolitului Calinicu, prin care laudă guvernul român și invită pe credincioș la supunere orbescă cătră densusul.

Trelegrafulu scrie: Pentru ocuparea a cinci burse la scola normală superioară din Bucuresc, și anume: patru in secțiunea de litere și una in secțiunea științelor matematice, se publică concursu pe diaua de 25 Septembrie 1885; concursurile se voru ține in localul Universității din Bucuresc de cătră consiliile profesorale ale facultăților respective, cari voru fixă și condițiunile.

M. S. regele României va primi săptămâna viitoare visita A. S. Ducelui de Nassau, unchiul M. S. reginei.

Bozo Petrović, președintele senatului muntenegrin și socrul principelui Nichita, se află în Constantino-pole și e őspe alu Sultanului. Se crede, că misiunea lui privesce politica Austriei față de Muntenegru.

Intre Constantinopolu și Varna s'a inceputu servi-

ciul postei turcesc. Se imprimă de vaporul Dolma-Bakce.

*
Marele duce Constantin Nicolaević a plecat din Viena la Bayreuth, după ce a petrecut în capitală cîteva zile incognito, precum și venise.

*
Argumentul de căpetenie, pentru care guvernul actual belegic volesce a restabili relația diplomatică cu vaticanul este, că suveranul papă cunoște Belgia și instituțiunile ei, că a dovedit simpatia față de ea la totă ocazia și că sfaturile lui au avut totdeauna cele mai fericite urmări pentru ea.

*
Mișcările partidului liberal din Belgia împotriva legei nouă clericale despre scoli, iau dimensiuni totu mai mari. În Bruxela se va ține adi un meeting pentru formularea unei rezoluții, ce se va prezenta în corpore camerei și regelui. În Antwerpen poporul a făcut ovații consiliului orașenesc, ce chiar se adunase pentru a redacta un protest împotriva numitei legi.

*
Peste cîteva zile, generalul german Stockmar va celebră nunta de diamant cu soția sa, care este în vîrstă de optă-decă de ani. Nu este multă vreme de când el însuși a celebrat a nouădecea aniversară a nașterii sale.

*
Cuartirul general al statului-major german, pentru manevrele corpului 7 și 8 va fi la Düsseldorf, unde se vor aduna și oficerii străini. Mareșalul de Molke, care a pregătit planul manevrelor, va conduce în persoană execuția lui, asistat fiind de loc. generalul contele de Waldersee.

*
Lordul Northbrook împreună cu Baring vor merge în decursul lunei lui August în Egipt, să studieze starea lucrurilor și să vîdă, ce sfaturi sunt cu cale a se dă guvernului și ce pasuri să se mai întreprindă.

*
In urma declarației guvernului chinez, că se învoiesc a dă 3½ milioane franci în locu de 40 mil. către Franța, trimisul acesteia, Patenôtre, a intrerupt tratările cu China. Guvernul Franciei a amintit că va căuta satisfacție cu armele și de nu se va întâmplă vre-o schimbare din partea Chinei, flota admirarului Courbet va trebui să intre în acțiune.

*
Congresul anti-filoxeric ce trebuia să se întrenească în curând la Turin, s'a amânat pentru unu timp nehotărît, din cauza carantinelor.

INFRĂTIRE CROATO-SLAVĂ IN VIENĂ.

In cele din urmă Croații totu s-au gândit altfel și s-au decis a vizită pe frații Cehi. 170 de Croați din Agram au plecat la Praga, să visiteze teatrul național boem. Alaltaerii au petrecut în Viena. »Slovenska beseda« a anunțat o serbare în onoarea lor. La gara de sud, unde se aștepta sosirea lor, dimineața reunii de cântări slave au eșit să întâmpine pe frații lor Croați cu muzica și cu cuvântările de la din întâmplare Croații sosiseră deja cu o oră mai târziu, ca să-i felicite. Croații numai târziu au sosit, căci în corpore erau la operă. Dintre Agramieni era de față profesorul dela universitate Janicek, redactorii foliori naționale croate și cății-studenți eliminați dela universitatea din Agram. Deputații croați demonstrative au lipsit, erau adeca superați de primirea bună ce li s'a făcut Ungurilor în Praga.

Serbarea s'a început cu cântarea unui cântec popular slav. După aceea președintele reuniunii de cântări slave din Viena, Dr. Lenoch, a binevenit pe Croați, rostind puține cuvinte în limba boemă. După elu a vorbit președintele unei reuniuni polone în limba polonă. A intonat curagiul boemilor, dicând că aceștia ca unu zid de apărare s'au pus stăvila, contra năvălirei Germanilor, și a accentuat, că ceilalți Slavi trebuie să sprinăscă pe Cehi în această luptă (Aprobări). »Pentru aceea noi Slavii trebuie să fim una« (Aprobări). Ca să ajungem scopul comun, toate semințile slave trebuie să se alieze, și nu le este ertat nicio dată, să facă alianță cu o nație, care de secoli înțregi s'a arătat vrășmăș Slavilor (Aprobări sgomotose). In numele Croaților Rebeg, unul dintre studenți eliminați dela Universitatea din Agram, a mulțămit pentru cordiala primire în limba croată, adăugându, că Croații sunt conduși de o sinceră și curată iubire către boem, cărui cu deosebire acuma mari merite și au caștagat în privința națională în interesul causei comune. »Visita noastră la Praga,« dise elu, este de o importanță cu deosebire acum, când Croații încă

luptă o mare luptă națională, în care mulți nobili și ai nației au căzut deja. Dar de către Croații s'au putut apăra și au scăpat de Tătar, cred că și în această luptă vom reuși învingători (Aplause neîntrerupte). În sfîrșit redactorul Harambașici plin de însusile amințește vechia povestea slavă despre Svatopluk și fiul său, intonându, că Slavii numai prin unire pot deveni tari, și atunci alii lor este viitorul (Aprobări).

Idee a păslavă desu și cu tăria se accentuă în întreg decursul serbarei.

EVREII ÎN ROMÂNIA.

Worms, președintele societății anglo-israelite, întrebă într-o ședință a parlamentului englez, de către legea votată în România contra comerciului ambulant nu este o violare a articolului 44 din tratatul de la Berlin? Lordul Fitzmaurice răspunse, că i se pare îndoiosu acesta. Ocupându-se și „Naționa“ de întrebarea lui Worms, scrie:

„Fără a atribui acestui incident o însemnatate ore-care, elu ne arată, cu toate acestea, că alianța israelită nu încetează să privi România ca o țară ce este menită să fie exploatață de fiu lui Israile. Dar cea ce pare mai straniu în intervenirea d-lui Worms, este că un membru al parlamentului englez să nu scie a face osebire între cestiuile internaționale și cestiuile, care privesc ordinea interioară a unui Stat neuternat. Ne mirăm cum d. Worms a fost atât de tare impresionat de o lege, care nu face nică o osebire între străini și Români și prin care se stabilește numai o măsură protecție a comerciului stabil contra comercianților ambulanți, pe când n'a crezut de cuvînt să ridice voca contra antisemitismului, ce se manifestă cu atâtă sălbăticime în țără chiar multă mai înainte de cătă noi în civilizație. In Rusia încă și în Ungaria nu trece o lună fără ca telegraful să nu aducă șcirea, că au avut loc nouă manifestații antisemite, turbările seriose, prădăciunile și măcelurile.“

„Naționa“ arată apoi persecuțiunile, ce au să suferă Evreii în alte țări, arată că în România s'au datu chiar și drepturi politice israeliilor, „de ce nu crede, că trebuie să se căiască“, arată nedreptatea lui Worms față de România și apoi dice:

România va rămână o țară ospitalieră precum a fost totdeauna. Nu vom face antisemitism contre israeliilor ce locuesc pe pămîntul românesc, dar nici vom permite cuiva, alianței israelite mai cu deosebire, dă se amestecă în afacerile noastre interioare.

DIVORȚIUL ÎN FRANCI.

După legea cea nouă publicată în »Journal Officiel« se permite acum în Franța și catolicilor divorțul. Despărții potu după unu timp anumit — afară de unele excepții — să pășescă la a doua căsătorie. Aceia însă, că și după a doua căsătorie s'au despărțit formal, nu se potu căsători a treia oră. Spre a nu face presiune asupra conștiinței celor ce țină încă strîns la indisolubilitatea căsătoriei, pe lângă divorțul se susține și separația de corp. După trei ani în urma unei simple investigații judecătoresc, separația devine divorț definitiv și astfel ambelor părți litigante li se dă dreptul de a se căsătorii de nou. Legea are valoare și pentru cei ce s'au despărțit înainte cu trei său și cu mai mulți ani. Ca motive de divorț se recunosc: adulteriul, infamia (prin condamnarea la o pedepsă desonoratoare), brutalitate, maltratăr și răni grele. Invoarea reciprocă de a se divorța e eschisă, totu asemenea nu este prilejirea său alienație unuia dintre soți motivul de divorț. Publicarea de notițe despre procesele divorțiale e opriță. Indată ce sentința are valoare de drept, actorii trebuie să prezinte o copie de pe ia primărie, la care s'a fostu încheiată căsătoria*) și să se introducă divorțul în cările ei. Décă nu se imprimă acăstă formalitate în decurs de două luni, sentința își perde dreptul, căsătoria rămâne validă și disolvarea ei se poate face numai pe baza altor motive nouă. Soția despărțită trebuie să-și ia iarăși numele, care l'a avut ca fată.

»Journal des Debats« anunță, că după cele mai sigure informații, în urma publicării legii nouă, vre-o 3000 de separații de corp s'au transformatu în divorțuri definitive.

CORESPONDINȚĂ PARTICULARĂ A GAZET. TRANS.

Cernăuți, 27 Iulie 1884.

In corespondență ce v'am trimis cu data de 24 Iulie, v'am făcut o scurtă dare de séma despre cele două ședințe ale dietei Bucovinei.

Acum îmi permitu a vă comunică din vorbă în

vorbă parte cea mai interesantă din discursul său căpitanul alii țării A. Vasilco. După ce a vorbit despre diferitele reforme, cu care se va ocupa dieta, continuă astfel:

„Décă în desbaterile acestei diete se vorbi ivi diferențe de opinii între membrii său între frazioni, și e bine chiar să se ivesească așa ceva, căci prin acăstă se produce o emulație de a lucră cum e mai bine, în totu casul sunt siguri, că membrii acestei diete, cu totu divergența de păreri, vorbă avă în vedere numai binele țării. În acestor raporturi, precum și în privința apărării autonomiei și independenții provinciale a Bucovinei vom fi totu totdeauna uniți. (Bravo! Bravo!).

Totu așa de uniți vomu fi, domnilor, în nisunia de a ne feri în desbaterile acestei diete de acele lupte naționale, cari se ivescă în alte camere. (Bravo! Bravo!). Noi n'amă avut astfel de lupte și de siguri se potu evita și pe viitor, de către fiecare din noi va avea înțeia ochilor devisa: „dreptă egală pentru toți.“ (Bravo! Bravo!).

Acum, domnilor, după ce am atinsu cestiuua națională, îmi veți permite mie ca Românu, ca adi cand prin Pré Inalta Grăția sunt chemătu a luă președinta diei, să-mi exprimă vederile mele asupra cestiuuei naționale în Bucovina.

In Bucovina trăescu împreună trei naționalități egali indreptățite, ale căror limbă sunt valabile în țără; acestea sunt naționalitățile germană, rutene și română. Cari sunt așa dară aspiraționile noastre naționale? Noi Români ne simu, în sfera ideii de statu austriac, la care ținem neclintit și cu totu lealitatea, să dezvoltăm naționalitatea noastră pe acele base, ce ni sunt garantate prin legile fundamentale ale statului, și de siguri ne-amă atrage dreptul general și l'amă și merită deplin, de către noi amă renunță de bună voia la drepturile ce ni se cuvină după lege.

Cu aceste cuvinte — și credeti-mi, fără gânduri ascunse — am precisat într-un programul nostru național, și numai desfigurarii tendențiose ne-ar putea aduce alte intenționi. Aceasta-i unu program, care nu vătămă drepturile celorlalți și nici nu va fi în stare să devădă, că noi amă să incercăm să măcarăm vătămă drepturile recunoscute prin lege ale vreunui naționalitate, care trăescu în Bucovina.

De drepturi egale ca noi se bucură și compatrioii noștri ruteni. Li stimăm din adêncul inimii, căci acela, care în adevără își iubesc poporul său, nu pote și nu-i e permis să intindă mâna sa spre a scurta drepturile unei alte naționalități, de către nu vrea, ca o asemenea dreptate să se facă vreo dată și poporului său.

Totu atât de puțină amă pută consumă, să se atingă și drepturile, garantate prin legile fundamentale ale statului, ale Germanilor din țără noastră. Limba germană și limba Pré Inaltei noastre dinastii, ea e singura legătură dintre popoarele monarhiei austriace, și prin urmare limba de faptu a statului. Ea e limba unei națiuni culte și desvoltate, și e necondiționat necesar să o cunoșcă completul fiecare Austriacu. Si ore s'ar putea să fim noi atât de șovinuți, ba aşu pută dice, atât de neînțelepi, incătu să respingem acăstă limbă său să vătămă drepturile Germanilor din Bucovina!

Nu, domnilor; totu atât de puțină vremu să lovimu în drepturile lor pe Germani, ca și pe Ruteni. Respecte-ne compatrioii noștri germani și ruteni drepturile noastre, și desigură noi nimicu nu vomu întreprinde ce ar pută turbură relațiunile noastre cătră dñeșii.

Scusați-mă, domnilor, pentru acăstă excursiune ce am făcut-o pe terenul național. Pote că unora din d-vos tră li s'a părută acăstă de prisosu. Eu însă am pornit din adevărata convingere, că vorbele mele, că — o potu spune pe față — sunt și ecoul connacților meu (strigăte: Fără adevără!) au fostu esprimate tocmai la timp, pentru ca să văsă lumina asupra aspirațiunilor noastre naționale, despre care au pătrunsu în publicitate păreri rătăcite.

Ce s'a lucrat în dietă, după terminarea discursului, v'am arătat în corespondență trăcută. Vă vomu ține în curentă de toate lucrările importante ale dietei noastre.

Gorna.

PROGRAMĂ

pentru festivitățile arangiate cu ocazia unei adunări generale a Asociației pentru literatura română și cultura poporului român din Transilvania, întruite la Orăștie la 16—19 August 1884 st. n.

16 August.

1. Primirea comitetului central din Sibiu. 2. Convenire amicală în pavilionul de pe promenada orașenescă, eventuală în sala dela otelul Național la 7 ore săra.

17 August.

3. Servițiu divin celebrat în bisericele române de ambele confesiuni la 8 ore a. m. 4. Ședință adunării generale în biserică gr. or. la 10 ore a. m. 5. Producție musicală în sala otelului la contele Széchenyi la 8 ore săra.

18 August.

6. Servițiu divin celebrat în bisericele române de ambele confesiuni la 8 ore a. m. 7. Ședință adunării generale în biserică gr. or. la 10 ore a. m. 8. Prânz comun la otelul la contele Széchenyi la 2 ore p. m. 9. Producție pompierilor voluntari din Orăștie la 5 ore p. m. 10. Balu în sala otelului la contele Széchenyi la 9 ore săra.

19 August.

11. Excursiune la Huniadóra.

*) In Francia există, preeum scimă, căsătoria civilă.

NB. Biletele de intrare pentru producțunea musicală, balu și prânzul comun se află de vîndare la d-nii Dr. Ioanu Mihu, avocat, și Dr. Stefanu Eerdely, medic în Orăștie; — asemenea la acești domni au a se face și insinuările pentru excursiunea la Huniadóra.

Comitetul de primire.

Vînțul de jos, 3 August 1884.

Diarele maghiare din Clușiu sunt pline de venin, și astăzi preconcațieni asupra nostră, totu ei de cără pădure strigă, că România sunt răsvăritor. Se înțelege, că pe astfel de omeni rău voitor și mai răi patriot nu-i va convinge nimenea despre recerintele unui publicist adevărat. Ei, cari trăiesc numai din profesiunea de calumniator, spre nefericirea tuturora vor continua în reitatea loră a distrugere or ce încredere reciprocă între popore.

Avenind însă în vedere, că acești omeni voiescă a-să dă aerul de reprezentanți ai opiniei națiunii domitor, este cu cale a le vîrbi în ochi din cînd în cînd săptele scandalose, ce se comită din cauza de poporul român, cari fapte dovedesc numai ura nedumerită. Ei unu faptă:

In qilele trecute patru păstorii de vite resp. ciurdarii satului Dajă au fostă cîtașă înaintea solgăbirului din loc pentru o născocită contravențiune de prevaricătire. Cu toate că acusatorul maghiar namică nu a putută dovedi contra păstorilor, totuși ei fură pedepsi cu arestă de 8 qile. In contra acestei sentințe păstorii făcură apel. In locu să fie trimișă acasă, ei fură din 31 iulie până în 2 August preste pedepsa din sentință — și fără nici o cauă — incarcerați. In 1 August dimineață fură scoși la lucru în grădina subsolăbării, unde în di de sârbătore — pre lângă toate protestările — trebuia să lucreze până săra ca nisice sclavă; chiar și Sambătă până la amădi lucrără, cînd apoi de nou li se cete sentință publicată dea Joi și se îndrumară cără casă, ca să-și facă recursul.

E o rea apucătură și de obște introdusă, că oficialii politici — solgăbirul mai cu sémă — pre timpul lui încarcerăză omeni sub diferite pretexte, pre cari apoi îi folosesc la lucrul lor propriu, scutindu-se pe calea aceasta de cheltuili, și făcându acelor omeni și pagube, căci este cunoscută, că mai târziu pedepsele suntă pre lângă arestă impreunate și cu pedepse în bană. Ar fi dară timpul a se pedepsi atari speculaționi, și credem că înțeandu atare usă mulți bieți omeni ar scăpa de asupriri.

Cum stămă noi cu libertatea personală și cu cea religioasă, cînd la oficii se potu intemplieră atari abusuri? Să Românul este helotă în acesta teră? Quousque tandem?...

Publius.

REUNIUNEA PENTRU AJUTORAREA VEDUVELOR.

L I S T A Nr. II.

Membre și membrii fondatori. Domnele: Efrosina Popa 25 fl., Reveica Popa 25 fl., Zoe Ienciovi 25 fl., Maria de Steriu 25 fl., D-ra Maria Diamandi 25 fl. Domnii: Ioanu Manu 25 fl., Dimitrie Hernea 25 fl., Petracă Zănescu 25 fl. Suma 200 fl.

Membre și membrii ajutători D-nii: Demeter Eremias 5 fl., Nicolae Ciurcu 10 franci. D-nele: Hareti Popu 5 fl., Hareti Porescu 5 fl. Suma 15 fl. și 10 franci.

Membre Active D-nele: Maria Davidu 2 fl., Maria Alexi 1 fl., Maria Zănescu 2 fl., Rosalia Placico 1 fl., Sofia Spudera 2 fl., Susana Turcea 1 fl., Anastasia Flătușeanu 1 fl., Anastasia Radoviciu 2 fl., Veturia Neagoe Romanu 2 fl., Elena Emanuelu 1 fl., Ioana Tatăru 1 fl., Maria Munteanu 1 fl., Ecaterina Archimandrescu 2 fl., Chrissi Lecca 1 fl., Vilma Poppă 2 fl., D. D. Lupanu 2 fl., Otilia Bidu 3 fl., Zoe Popu 1 fl., Elena Mihalovici 1 fl., Iuliana Mihalovici 1 fl., Sevastia Mureșanu 1 fl., Zoe Popu 1 fl., Cornelia Onaci 1 fl., Hareti Nemeșu 1 fl., Otilia Orgidanu 5 fl., Elisa Anken 1 fl., Elisabeta Dobrenau 1 fl., Efrosina G. Ioanu 2 fl., Elena St. Sotiru 2 fl., Luisa Popescu 1 fl., Carolina Ciurcu 5 fl., Otilia Nicolau 2 fl., Elena Safrano 3 fl., Ana Orgidanu 1 fl., Elena Săbădenu 2 fl., Paulina Popu 1 fl., Maria Popa 1 fl., Bălașea Blebea 1 fl., Ecaterina Bărsanu 1 fl., Maria de Pruncul 1 fl., Elena G. Ioanu 1 fl., Victoria Orgidanu 1 fl., Zoe Ciurcu 3 fl., Ecaterina Pușcaru 2 fl., Zoe Damianu 3 fl., Susana Eremia 1 fl., Maria Stoianu 2 fl., Maria Bărbuceanu 1 fl., Susana Frigătoru 1 fl. Suma 81 fl.

D I V E R S E.

Dela conservatorul din Paris se scrie, că cu prilejul concursurilor s-a intemplată unu faptă, ce nu se pomenesc în analale lui. Venind la rendu cornele à piston adeca, prof. Arban qise, că piesa dată de juriu unui elevă alu său să o cânte e pré grea. Publik aplaudă, înțeandu ca totdeuna parte elevilor. Ambroise Thomas, directorul conservatorului, deoarece atunci, că alegera bucatilor o face juriul după votul și astă elu cu cale. Scolarul lui Arban a venită atunci bucată cu cea mai mare dexteritate și

repejune și spre marea bucurie a profesorului său. Arban se întorse atunci cără Ambroise Thomas și-i dise: »Am fostă pré aspru, rogă pe d-lă directoare să mă ierte.« Directorul nu se multămă insă cu scusa lui Arban ci dise: »Lasă, nu-i aici locul să stămă de vorbă.« Publicul incepă atunci a face unu sgomotă infernală și flueră pe Ambroise. Compozitorul își acoperă față și ridică ședința. Concursul se continuă apoi în cîua următoare cu ușile inchise, ér ministerul artelor frumosă a ordonată o cercetare. In totu casul acăsta intemplieră pote să aibă urmări hotărătoare pentru organizația conservatorului.

—x—

Poetul Prati. — Prati este poetul, la a căru mórte a ținută dimisionatul președinte alu senatului italiu, Tecchio, cunoscută cuvenire, ce a făcută atâtă sângă rău între Austriaci. Pela incepătul anului 1840, cînd Milanul se află încă sub stăpânirea austriacă, Prati veni acolo să-și găsească unu editor pentru cei dintai copilași ai musei sale. La incepătul nu putu să-vîrsei nimică — nefiindu cunoscută și protejată de nime. In sfîrșită unu cunoscută alu lui, poetul Piave, care a scrisu cele mai multe texturi pentru operele bătrânelui Verdi, îl introduce într-o societate de oficeri austriaci. Aici își cetă elu poesiile sale, fiindu primele cu înșuflătirea Urmărea a fostă, că între acești oficeri se făcă o colectă, care mijloci mai tardior edarea poesiilor lui Prati. De atunci se așează gloria lui Prati pe bune temelii. După ce spune acestea o foie din Viena, adaugă: »Mai tardiu însă Prati se pare, că a uitat, cui trebui să multămescă intemplieră, că poesiile lui se făcură cunoscute publicului italianu, căci din scrierile lui din vremile mai din urmă s-au dovedită puține simpatii pentru ostirea austriacă.«

—x—

O lectiune de limba arabă. — Unu germanu, care călătoresc prin Orient, scrie următoarele: »Acum călătoresc spre Palmyra, Doi polițișii, Curdii onești mă însoțesc și cu bucuria în ochi îmi dică, că totu acestu drum duce și spre patria loră spre Diarbekir. Curdii mei vorbesc turcește, și eu mă bucură, că potu să-mă facă distracție, conversându cu ei. — Hussein aga, de multă petreci pe pămîntu arabă?« intrebău pe unul dintre ei. — „Da, efendi, de cinci ani.“ — »Atun deci sigură vei fi învățată arăbesce?« — „Putințel, effendi.« — „Bine. Atunci învăță-mă și pe mine căte ceva. Ce trebuie, de exemplu, să dică, după obiceiul arabă, deea intri în casa vr'unui Arabă?“ — „Nu-i lucru mare, effendi, ii intindă mâna și-i dică „bună dimineață“ în oră ce limbă; căci elu scie deja, ce vrei să-i dică.“ — „Dar decă așă si setosu și așă vré să beu apă, său decă așă vré să ceră cafea, ce să-i dică?“ — „Nimică, effendi; căci stăpânul casei indata aduce cafea și trebuie să beă celu puținu trei cesci, decă nu vré să comită mare grobianitate. Tîi va mai dă încă apă și zéră. Décă vei vré, vei bă, decă nu vei vré, vei clătină die capă.“ — »Dar decă așă vré să măncări?« — „Vei avé, să aștepți, până ce va sosi timpul măncărei, căci mai curându nu-ți va dă; dărănd elu va măncă, totu-deuna și pe tine te va învăță la măsă.“ — »Sí decă așă vré, să mă odihnescă la dênsul?“ — »Te vei intinde pe divană. Însă acăstă cu greu credă, că vei face-o, până cîndă vei ave propriul tău cortu, căci păduchii de lemn (stelnitele) așa te voru pișcă, de nu-ți va mai veni poftă să te mai pună două oră pe divană.«

»Cum poti intrebă pe Arabul, că are ore niscai vechitură de vîndută?« — »Nici cum, effendi, căci totu ce are și va pune înalteata ta și te va învăță să-i priuști comorile, obiectul care nu și va plăce îlău vei dă indărătu. — »Dar decă îmi va plăce ceva și așă vrea să-lău cumpără cu cinci piastri?« — »Atunci elu îi va dice: trei de cinci, și decă va vedea că nu-lău înțelegă, va scôte din buzunară trei de cinci de piastri, și îi va arăta. Tu vei mai adauge cinci piastri pe lângă cei cinci, ér elu va mai luă dintrai săi cinci, și acăstă așă va urmă mai departe. Tu vei adauge și elu va luă, pâna când cele două grameți de bană voru fl egale, atunci tărgul va fi gata; Arabul îi va dă vechitura, ér tu îi vei dă banii, și tărgul va fi încheiat.«

»Da. Dar decă dela incepătă va cere așa demultă, încătă nică de vorbă nu voiu pută sătă cu elu?« — »Vei ride de elu, effendi, ér noi vomă ride dimpreună cu tine; atunci se va rușină și va borborosi ceva. Ce a qisă, nu-lău intrebă, căci borborosela lui însemnă că: Cată vrei dar să-mă dai?« — »Bine-i, Hussein aga, cu acestea amă pută petreci în casă; dar decă așă astă ușă încuiată și așă vré să-i spună Arabului să mi-o deschișă?« — »Diuă și în timpă de pace ușă totdeuna se astă deschisă, năptea și în timpă de răboiu este încuiată, dar atunci sciu, că nu vei merge la dênsul. Cu acăstă deci nu-ți sparge multă capul.« — »Da, frate, dar totuși trebuie să-i dai mai înainte de scire, că mergă la dênsul, ca nu cumva să-i surprindă femeile. Cum te vei adresă atunci arăbesce?« — »Prin orașe n'ai lipsă să te însinueză, căci copii de pe strade fugă după tine, ca după o minune. Astfel îi merge vesteia înainte pre-tutindenea. Ér la Beduini femeile petreci printre bărbăți, nu se jenéză; așa dar nică aici nu ai nimică de qisă.« — »Înțelegtă vorbesci Hussein aga. Dar decă așă vré să intru în vr'o biserică, în vr'unu mecetu, cari sunt închise, cum să mă adreseză cără păzitoru?« — »Li vei arăta unu banu dă o sută de parale, și elu indata va fugi și va aduce cheia. — »Dar decă la vr'unu puțu totu tevele voru fi ocupate, cum voi qice omenilor, lăsați-mă și pe mine să beu?« — »I vei gonă și te vei pune să bei după poftă înime.«

»Si decă voru incepe să fiă grobiani?« — »Atunci mă vei chemă pe mine, effendi.« — Dar decă

pe stradă vr'unu Arabă cu catrul său cu măgarul său închide calea, cum să-i strigă să mă ferescă din cale?« — »Vei dă cu biciul în catră său în măgară și elu va feri din cale.« — »Dar ce voi face, decă mă-va esă în drumă vr'unu tălahară? La ascultă puținu, căci în carte-mă se afu scrisu la tete harak villa e drub bittabandza, (stai său decă nu indata împușcă)! Bine e qisă acăsta arăbesce?« — »Scii ce, effendi, decă ar veni numai unu tălahară, atunci simplu de totu l'am omori; dar decă tălaharii inadăveră ne-ară atacă, atunci ei ar trebui să fie celu puținu treideci, și în acestu casu totu atâtă va fi, ori vei qice arăbesce: bittabandza, ori vei împușcă. Dar ei nu voru veni; tălahară până la Palmyra este sigură, căci tălaharii multă se temă de noi.« — »Bine. Dar decă ne vomă intenții cu Beduini pașnică și eu așă vré se mă împretinesc cu ei, cum ar trebui să vorbesc?« — »Le vei da Zahăr pentru copii loră, dar îlău voru măncă ei înșisă și și se voră face prieteni.« — »Înțelegtă vorbesci, frate; dar decă în vr'unu satu arabă aș vedea o copilă frumosă și aș vré să-i facu unu complimentă, cum ar trebui să-i dică arăbesce: frumosă copilă?« — »Mai bine va fi, decă de felu nu te vei exprimă; căci altcum va veni bătrânelul beduin, tatălău fetei, și elu încă numai prin semne se va adresă cără tine, căci te va tocă cu vr'o pétră în capă.« — »Ei, frate Hussein, nu cumva scii acestea din propria pățană?« Lui Hussein celu cu lungă mustăci și roșii față cea negră, și qise diplomatică: »Effendi, acestea sunt afaceri interne, eu sunt de multă insurătat.« Cu acestea s'a sfîrșită lectiunea de limbă. Cetitorul pote vedea, că avându unu dascălu specialist, poti ușoră învăță elementele limbei arabe.

—x—

Cetirea diarelor în Austria. — I se scrie lui Schl. Ztg. din Viena: »Datele publicate despre vîndare de timbre în 1883 constată, că în acestu anu s'au timbrat 110,363,488 exemplare de jurnale din teră. Acestea cîră privesc numai pe Austria. Decă luăm acum în considerare, că în anul 1862 în întrăga monarchie s'au timbrat 64,337,956 exemplare, nu se pote nega progresul celu mare, ce l'a făcută gustul de cetei. Însemnată este și numărul foilor esterne incurse în Austro-Ungaria: de la 336,107 în anul 1862 s'a ridicat numai în Austria în 1883 la 1,696,631. Cată de mari insă sunt aceste cifre, totuși trebuie să recunoscem, că suntem numai la incepătul desvoltării spirituale, căci la o populație mai multă ca de 22 milioane vinu pe unu locitoru pe anu numai 5 exemplare. După acestea se pote compută, căte milioane nu cîrtesc nică unu jurnal, căci 112 milioane exemplare abia sunt suficiente pentru 307,000 abonați. Unde rămănu înse ceilalți 21,837,244 austriaci? chiar dacă consideră, că două milioane citesc gratis, totu mai rămănu aproape 20 milioane fără jurnale.«

—x—

Hotelul pentru sinuciști. — Se scrie din New-York, că de cinci-spre-dece qile s'a deschisă în acelă oraș unu hotel special pentru persoanele, care doresc să-și curmă qillele. Fie-care cameră a acestui stabilimentă oferă intre altele și obiectele decorative: o fringhiuă atârnătă, într-o formă forte elegantă, pentru acei călători, căci preferă spădurarea ori cărei alte morți. Toaleta este unu curat Arsenal de sticle pline cu diferite flori de otrăvă, ér pe o măsă de noptă se astă în permanență unu mărețu revolveru încărcat. Este inutilă a spune, că călătorii, căci tragă acolo, sunt rugăți a plăti comptul mai înainte.

—x—

Scrișoră originală. — Următoarea scrișoră a poetului franceș Piron adresată unui prieten și datată din 1732, caracterizează de minune viața dela curtea din Versailles: »Tote dilele trecu și semănă una cu alta. Tote dilele vînătore; mai multe staule cu căni, decătă case; urlele canilor și sunetele de cornu sunt pănea de tote dilele. — Scii care este lista măncărilor pe săptămână? Lună: Concertă. Martie: Reprezentarea vre-unei tragedii. Mercur: Concertă. Jui: Reprezentarea unei comedii. Vineri: Slujbă dumnejăiescă, postă, grijirea de mantuirea sufletului. Sâmbătă: Teatru italienesc. Dumineacă: Messa mare. — La curte așă mură de ură, decă nu ar fi ferestri la galeriă, căci acolo mă așează cu o lornetă și stau mai multe césuri pe di — Dumnejeu scie ce placere îmi facu trecătorii. Ah, e o adevărată comedie! Ce înghamă sunt slubașii curtei! Ce fețe pocite de frică și strălucitoare de speranță au alții! Ce false suntă în cea mai mare parte aceste figuri pentru ochii, ce vădă lămurită! E o adevărată placere pentru mine! Nimică cum se cade nu vădă, decătă figurile Elvețienilor, căci sunt singurii filosofi aici la curte: cu helebardele loră pe umeri, cu mustățile loră mari și cu a loră în fătișare, pară ridu de toti acești oameni, ce alergă după norocu. In acăstă privință sunt și eu Elvețianu. — Erlă mă uitamă astfel la Voltaire care se rostogolă ca și o măză mică, verde printre oameni, când băgăndu'mi de sémă în qise repede: ,Ah bună qiuă, dragă Piron, ce faceți acă la curte? Eu stau de trei săptămâni aici; »Mariana mea« s'a representat; căci mai curându o să se reprezenteze și »Zaire.« Când va veni răndul lui »Gustav«? Cum vă astă? — Ah domnule Duce, chiar vă căutamă, o vorbă numai vrău să vă spună.« — Astea le-a spusă una după alta repetă și nu găsimă nică o vorbă să-i răspunsă, ci pare că erau crescuți din pămîntu, așa și stămu în față. Când l'amu înțelită aq diminetă apoi i-amă răspunsu, »Forte bine, Dle Voltaire, stău la dispoziție D-tale!« — Elu nu sciă, ce vrămu să-i spună și fuiu siluță să-i aducu aminte, că în cîua trecută mă părăsise întrebându-mă cum mă astu și că mai curându n'amă avută vreme, să-i răspuudă.«

Editor: Iacobu Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

